

Liikkuvat rantakauradyynit

Vandrande sanddyner med sandrör (vita dyner)

Koodi: 2120

Luontodirektiivin luontotyyppi (liite I)

BOR suojelutaso epäsuotuisa riittämätön, heikkenevä

Luonnehdinta

Dyynit syntyvät tuulen liikuttaessa ja kasatessa hiekkaa, ja ne muodostavat merenrannoille yleensä useista dyynityypeistä koostuvia kehityssarjoja. Liikkuvat rantakauradyynit on kehityksessä alkiodyynejä seuraava dyynityyppi, joka sijoittuu yleensä ensimmäiselle korkealle rannan suuntaiselle dyynivallille. Suomessa tämän luontotyypin ehdoton valtalaji on rantavehna, ja nimilaji rantakauraa tavataan vain paikoin. Rantavehna-kasvusto ei ole aivan yhtenäistä, vaan vaalea hiekka pilkottaa kasvillisuuden välistä, minkä vuoksi luontotyyppiä kutsutaan myös valkeiksi dyneiksi. Sammal- tai jäkäläpeitettä ei ole kehittynyt, joten hiekka liikkuu tuulen mukana.

Liikkuvien rantakauradyynien luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat dyynivallien eheys ja kulumattomuus, rantavehna- ja rantakaurakasvustojen hyvä kunto (kukinta), avoimien hiekkapintojen esiintyminen sekä järviruo'on ja pensaiden vähäisyys. Esiintymän arvoa nostaa, jos luontotyyppi on osa luontaista dyynien kehityssarjaa.

Levinneisyys

Liikkuvia rantakauradyynejä on paikoittain Suomen rannikolla, pääasiassa laajoilla rannikkodyynialueilla muun muassa Hailuodossa, Kalajoella, Kokkolan Vattajalla,

Uudessakaarlepyyssä, Porin Yyterissä ja Hankoniemellä. Pienempiä, yksittäisiä esiintymiä on myös muun muassa itäisellä Suomenlahdella, jossa kokonaisia dyynien kehityssarjoja ei ole.

Nykytila ja uhkatekijät

Liikkuvien rantakauradyynien pinta-ala on vähentynyt muun muassa kulumisen vuoksi. Kuluneilla, uimarantakäytössä olevilla rannoilla rantaa lähinnä oleva dyynivalli on usein katkeillut tai se on voinut hävitä kokonaan. Myös rakentaminen on paikoin hävittänyt dyynejä. Rehevöityminen muuttaa hiekkaisia, luontaisesti avoimia luontotyyppisiä, kun esimerkiksi järviruoko lisääntyy ja alkaa sitoa hiekkaa.

Kuluminen ja rehevöityminen säilyvät myös tulevaisuuden uhkina, mutta rakentaminen suoraan dyynien päälle on lopunut, koska vähäpuuhoiset dyynit on luonnonsuojelulain suojeltava luontotyyppi. Uusia tulevaisuuden uhkia ovat ilmastonmuutokseen liittyvä merenpinnan nousu sekä tuuliolosuhteiden muutokset, jotka voivat vaikuttaa dyynejä synnyttäviin ja ylläpitäviin luonnon prosesseihin. Uusi uhka on myös hiekkaisilla rannoilla nopeasti leviävä vieraslaji kurturuusu, joka tukahduttaa rantojen alkuperäistä kasvillisuutta.

Kuva: Anne Raunio